

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

21 martie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată în componența:

Președinte – Talpă Boris,

Judecători – Eremciuc Ghenadie și Mânăscuță Igor,

a judecat în ședință, fără citarea părților, recursul declarat de către de către avocatul Prodan Sergiu în numele inculpaților Stînga Ion, Stînga Natalia și Stînga Sabina, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Drochia, sediul Glodeni din 23 mai 2019 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 26 octombrie 2022, în cauza penală în privința lui

Stînga Ion XXXXX, născut la
XXXXX, originar și domiciliat în XXXXX

Stînga Natalia XXXXX, născută la
XXXXX, originară din XXXXX,
domiciliată în XXXXX

Stînga Sabina XXXXX, născută la
XXXXX, originară și domiciliată în
XXXXX

Termenul examinării cauzei:

Prima instanță: 06.04.2018-23.05.2019;

Instanța de apel: 13.06.2019-20.11.2019;

Instanța de recurs: 30.01.2020-29.09.2020;

Instanța de apel: 20.11.2020-26.10.2022;

Instanța de recurs: 25.01.2023-21.03.2024.

Asupra recursului în cauză, completul de judecată

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Drochia, sediul Glodeni din 23 mai 2019, au fost recunoscuți vinovați și condamnați:

- Stînga Ion XXXXX, în baza art. 165 alin. (2) lit. d) și f) Cod penal, la **7 ani închisoare**, cu executare în penitenciar de tip închis, **cu privarea de dreptul de a ocupa funcții sau de a exercita o anumită activitate în domeniul turismului, angajării persoanei în câmpul muncii peste hotarele țării, precum și alte activități conexe pe un termen de 5 ani** (Cod penal redacția veche);

- Stînga Natalia XXXXX, în baza art. 165 alin. (2) lit. d) Cod penal, la **7 ani închisoare**, cu executare în penitenciar de tip închis, **cu privarea de dreptul de a ocupa funcții sau de a exercita o anumită activitate în domeniul turismului, angajării persoanei în câmpul muncii peste hotarele țării, precum și alte activități conexe pe un termen de 5 ani** (Cod penal redacția veche);

- Stînga Sabina XXXXX, în baza art. 165 alin. (2) lit. d) Cod penal, la **7 ani închisoare**, cu executare în penitenciar de tip închis, **cu privarea de dreptul de a ocupa funcții sau de a exercita o anumită activitate în domeniul turismului, angajării persoanei în câmpul muncii peste hotarele țării, precum și alte activități conexe pe un termen de 5 ani** (Cod penal redacția veche).

1.1. Potrivit sentinței, s-a constatat că **Stînga Ion**, la 12.12.2014, acționând de comun acord și prin înțelegere prealabilă cu Stînga Natalia și Stînga Sabina, urmărind scopul exploatării prin muncă a lui Secrieru Vasile, prin înșelăciune, l-a recrutat, după care a înlesnit transportarea ultimului în Federația Rusă, regiunea Rezani, or. Novomiciurinsk, unde victima Secrieru Vasile a fost primită de către Stînga Natalia și Stînga Ion, adăpostit și exploatat prin muncă la construcția mai multor clădiri până la data de 28.10.2015.

Astfel, potrivit rolurilor repartizate, Stînga Sabina l-a recrutat pe Secrieru Vasile, care este locuitor al XXXXX, să se deplaseze la muncă în Federația Rusă, asigurându-l că va primi salariu decent, va fi cazat și asigurat cu hrană. După care, la 14.12.2014, Stînga Sabina i-a achitat transportul și însoțindu-l pe Secrieru Vasile, ambii s-au deplasat în Federația Rusă, regiunea Rezani, or. Novomiciurinsk. Ajungând la locul de destinație, Secrieru Vasile a fost primit de către Stînga Natalia și Stînga Ion, care sub pretextul perfectării permisului de ședere, acționând intenționat, urmărind scopul exploatării prin muncă a părții vătămate Secrieru Vasile, i-au sechestrat pașaportul, acesta fiind transmis de către Stînga Sabina către Stînga Natalia, l-au adăpostit în condiții inumane și antisănătare pentru trai, impunându-l să presteze munci în domeniul construcției, fără a încheia cu ultimul un contract de muncă, fără a-l înregistra la organele de migrație și fără a fi remunerat potrivit înțelegerii convenite. La orice manifestare a dorinței de a se reîntoarce în Republica Moldova, prin abuz de poziție de vulnerabilitate, manifestată prin aflarea într-un stat străin, fără a deține pașaportul străin asupra sa, reținut de către Stînga Natalia și fără a dispune de mijloace bănești pentru a se reîntoarce în Republica Moldova și a se deplasa liber pe teritoriul Federației Ruse, Secrieru Vasile era stopat de către Stînga Ion, care a aplicat în privința lui violența fizică și impus din nou să presteze munca cerută, fără a-i fi achitat salariu, inclusiv și în satele Iablonevo și Tîrnovo din regiunea Rezani, Federația Rusă.

Ulterior, în luna octombrie 2015, urmare a reținerii lui Secrieru Vasile de către forțele de ordine ale Federației Ruse, din motivul șederii ilegale pe teritoriul Federației Ruse, Stînga Ion și Stînga Natalia au fost nevoiți să-i restituie pașaportul părții vătămate Secrieru Vasile și doar după aceasta, la data de 28.10.2015, ultimul s-a reîntors în Republica Moldova, fără a primi salariul integral pentru munca prestată.

Prin acțiunile sale intenționate, Stînga Ion a comis infracțiunea prevăzută la art. 165 alin. (2) lit. d) și f) Cod penal, adică *recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea unei persoane adulte, cu sau fără consimțământul acesteia, în scopul exploatării sexuale comerciale sau necomerciale, al exploatării prin muncă sau servicii forțate, pentru cerșetorie, în sclavie sau în condiții similare sclaviei, de folosire în conflicte armate sau în activități criminale, de prelevare a organelor, țesuturilor și/sau celulelor, precum și de folosire a femeii în calitate de mamă-surogat, săvârșită prin: înșelăciune, abuz de poziție de vulnerabilitate sau abuz de putere, de două sau mai multe persoane, cu aplicarea violenței periculoase pentru viața, sănătatea fizică sau psihică a persoanei.*

Stînga Natalia, la 12.12.2014, acționând de comun acord și prin înțelegere prealabilă cu Stînga Sabina și Stînga Ion, urmărind scopul exploatării prin muncă a lui Secrieru Vasile, prin înșelăciune, l-a recrutat, după care a înlesnit transportarea ultimului în Federația Rusă, regiunea Rezani, or. Novomiciurinsk, unde victima Secrieru Vasile a fost primită de către Stînga Natalia și Stînga Ion, adăpostit și exploatat prin muncă la construcția mai multor clădiri până la data de 28.10.2015.

Astfel, potrivit rolurilor repartizate, Stînga Sabina l-a recrutat pe Secrieru Vasile, care este locuitor al XXXXX, să se deplaseze la muncă în Federația Rusă, asigurându-l că va primi salariu decent, va fi cazat și asigurat cu hrană. După care, la 14.12.2014, Stînga Sabina i-a achitat transportul și însoțindu-l pe Secrieru Vasile, ambii s-au deplasat în Federația Rusă, regiunea Rezani, or. Novomiciurinsk. Ajungînd la locul de destinație, Secrieru Vasile a fost primit de către Stînga Natalia și Stînga Ion, care sub pretextul perfectării permisului de ședere, acționînd intenționat, urmărind scopul exploatării prin muncă a părții vătămate Secrieru Vasile, i-au sechestrat pașaportul, acesta fiind transmis de către Stînga Sabina către Stînga Natalia, l-au adăpostit în condiții inumane și antisănătare pentru trai, impunându-l să presteze munci în domeniul construcției, fără a încheia cu ultimul un contract de muncă, fără a-l înregistra la organele de migrație și fără a fi remunerat potrivit înțelegerii convenite. La orice manifestare a dorinței de se reîntoarce în Republica Moldova, prin abuz de poziție de vulnerabilitate, manifestată prin aflarea într-un stat străin, fără a deține pașaportul străin asupra sa, reținut de către Stînga Natalia și fără a dispune de mijloace bănești pentru a se reîntoarce în Republica Moldova și a se deplasa liber pe teritoriul Federației Ruse, Secrieru Vasile era stopat de către Stînga Ion, aplicată în privința lui violența fizică și impus din nou să presteze munca cerută, fără a-i fi achitat salariu, inclusiv și în satele Iablonevo și Tîrnovo din regiunea Rezani, Federația Rusă.

Ulterior, în luna octombrie 2015, urmare a reținerii lui Secrieru Vasile de către forțele de ordine ale Federației Ruse, din motivul șederii ilegale pe teritoriul Federației Ruse, Stînga Natalia și Stînga Ion au fost nevoiți să-i restituie pașaportul părții vătămate Secrieru Vasile și doar după aceasta, la data de 28.10.2015, ultimul s-a reîntors în Republica Moldova, fără a primi salariul integral pentru munca prestată.

Prin acțiunile sale intenționate, Stînga Natalia a comis infracțiunea prevăzută la art.165 alin. (2) lit. d) Cod penal, adică *recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea unei persoane adulte, cu sau fără consimțământul acesteia, în scopul exploatării sexuale comerciale sau necomerciale, al exploatării prin muncă sau servicii forțate, pentru cerșetorie, în sclavie sau în condiții similare sclaviei, de folosire în conflicte armate sau în activități criminale, de prelevare a organelor, țesuturilor și/sau celulelor, precum și de*

folosirea a femeii în calitate de mamă-surogat, săvârșită prin: înșelăciune, abuz de poziție de vulnerabilitate sau abuz de putere, de două sau mai multe persoane.

Stînga Sabina, la 12.12.2014, acționând de comun acord și prin înțelegere prealabilă cu Stînga Natalia și Stînga Ion, urmărind scopul exploatării prin muncă a lui Secrieru Vasile, prin înșelăciune, l-a recrutat, după care a înlesnit transportarea ultimului în Federația Rusă, regiunea Rezani, or. Novomiciurinsk, unde victima Secrieru Vasile a fost primită de către Stînga Natalia și Stînga Ion, adăpostit și exploatat prin muncă la construcția mai multor clădiri până la data de 28.10.2015.

Astfel, potrivit rolurilor repartizate, Stînga Sabina l-a recrutat pe Secrieru Vasile, care este locuitor al XXXXX, să se deplaseze la muncă în Federația Rusă, asigurându-l că va primi salariu decent, va fi cazat și asigurat cu hrană. După care, la 14.12.2014, Stînga Sabina i-a achitat transportul și însoțindu-l pe Secrieru Vasile, ambii s-au deplasat în Federația Rusă, regiunea Rezani, or. Novomiciurinsk. Ajungând la locul de destinație, Secrieru Vasile a fost primit de către Stînga Natalia și Stînga Ion, care sub pretextul perfectării permisului de ședere, acționând intenționat, urmărind scopul exploatării prin muncă a părții vătămate Secrieru Vasile, i-au sechestrat pașaportul, acesta fiind transmis de către Stînga Sabina către Stînga Natalia, l-au adăpostit în condiții inumane și antisănătate pentru trai, impunându-l să presteze munci în domeniul construcției, fără a încheia cu ultimul un contract de muncă, fără a-l înregistra la organele de migrație și fără a fi remunerat potrivit înțelegerii convenite. La orice manifestare a dorinței de se reîntoarce în Republica Moldova, prin abuz de poziție de vulnerabilitate, manifestată prin aflarea într-un stat străin, fără a deține pașaportul străin asupra sa, reținut de către Stînga Natalia și fără a dispune de mijloace bănești pentru a se reîntoarce în Republica Moldova și a se deplasa liber pe teritoriul Federației Ruse, Secrieru Vasile era stopat de către Stînga Ion, aplicată în privința lui violența fizică și impus din nou să presteze munca cerută, fără a-i fi achitat salariu, inclusiv și în satele Iablonevo și Tîrnovo din regiunea Rezani, Federația Rusă.

Ulterior, în luna octombrie 2015, urmare a reținerii lui Secrieru Vasile de către forțele de ordine ale Federației Ruse, din motivul șederii ilegale pe teritoriul Federației Ruse, Stînga Natalia și Stînga Ion au fost nevoiți să-i restituie pașaportul părții vătămate Secrieru Vasile și doar după aceasta, la data de 28.10.2015, ultimul s-a reîntors în Republica Moldova, fără a primi salariul integral pentru munca prestată.

Prin acțiunile sale intenționate, Stînga Sabina a comis infracțiunea prevăzută la art. 165 alin. (2) lit. d) Cod penal, adică *recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea unei persoane adulte, cu sau fără consimțământul acesteia, în scopul exploatării sexuale comerciale sau necomerciale, al exploatării prin muncă sau servicii forțate, pentru cerșetorie, în sclavie sau în condiții similare sclaviei, de folosire în conflicte armate sau în activități criminale, de prelevare a organelor, țesuturilor și/sau celulelor, precum și de folosirea a femeii în calitate de mamă-surogat, săvârșită prin: înșelăciune, abuz de poziție de vulnerabilitate sau abuz de putere, de două sau mai multe persoane.*

2. Sentința a fost atacată cu apeluri de către:

2.1. Inculpații Stînga Ion, Stînga Natalia și Stînga Sabina, care au solicitat casarea sentinței, cu achitarea acestora, deoarece sentința este ilegală și neîntemeiată. În motivarea apelului au indicat:

- conținutul învinuirii formulate inculpaților și care a stat la baza sentinței de condamnare, denotă caracterul formal al acesteia, învinuirea este una abstractă, ceea ce înseamnă că organul de urmărire penală și acuzatorul de stat nu au prezentat nici o probă veridică, ce ar permite încadrarea acțiunilor inculpaților Stînga I. în baza art. 165 alin. (2) lit. d) și f) Cod penal și Stînga N. și Stînga S. în baza art. 165 alin. (2) lit. d) Cod penal;

- nu a fost dovedită intenția inculpaților de traficare a părții vătămate Secrieru Vasile, nu există probe că partea vătămată a fost transportată și adăpostită de către inculpați;

- acuzatorul nu a confirmat prin nici o probă elaborarea unui plan criminal de către inculpați or, elaborarea unui plan criminal presupune înțelegerea prealabilă sau cooperarea cu intenție, din timp, dintre inculpați pentru realizarea scopului infracțional. În acest sens, acuzatorul nu a anexat la materialele cauzei penale și nici în instanța judecată nu a prezentat careva înscrisuri, înregistrări audio/video, interceptarea convorbirilor telefonice care ar demonstra înțelegerea între cele trei persoane în scopul de traficare a părții vătămate Secrieru Vasile;

- în învinuirea formulată inculpaților lipsesc acțiunile de „transportare” și „adăpostire” a părții vătămate în Federația Rusă. Nu există nici o legătură de cauzalitate între aplicarea violenței de către Stînga Ion față de Secrieru Vasile și prestarea muncii de către acesta. Conflictul a apărut din cauza părții vătămate, care întrebuița băuturi alcoolice și fiind în stare de ebrietate, avea un comportament neadecvat.

2.2. Avocatul Ciuru Igor în numele inculpaților, care a solicitat casarea sentinței, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpații să fie achitați. În argumentarea apelului a indicat că:

- instanța de fond în sentința pronunțată, contrar prevederilor art. 394 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală, nu menționează poziția apărării în această cauză deși a fost prezentată pledoaria în scris, care sunt probele apărării, motivele de respingere a lor, inclusiv instanța nu a motivat dacă a respins sau nu alegațiile avocatului Igor Ciuru cu privire la faptul că în speță există temeiuri pentru încetarea procesului penal conform prevederilor art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală;

- relevante cazului sunt prevederile art. 287 alin. (1) și (2) din Cod de procedură penală. Astfel, potrivit prevederilor art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală (în varianta inițială): reluarea urmăririi penale după încetarea urmăririi penale, după clasarea cauzei penale sau după scoaterea persoanei de sub urmărire se dispune de către procurorul ierarhic superior prin ordonanță dacă, ulterior, se constată că nu a existat în fapt cauza care a determinat luarea acestor măsuri sau că a dispărut circumstanța pe care se întemeia încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale sau scoaterea persoanei de sub urmărire. La rândul său, potrivit prevederilor art. 287 alin. (2) din Codul de procedură penală (în varianta inițială): reluarea urmăririi penale poate fi dispusă și de către judecătorul de instrucție în cazul admiterii plângerii depuse împotriva ordonanței procurorului de încetare a urmăririi penale ori de clasare a cauzei penale sau de scoatere a persoanei de sub urmărire;

- Procurorul General interimar, Eduard Harunjen, la 23.12.2016, nu dispunea de dreptul să reia urmărirea penală;

- prin ordonanța de reluare a urmăririi penale în privința lui Stînga Ion, Stînga Natalia și Stînga Sabina se atestă o încălcare esențială a legii procesual penale, care afectează drepturile și interesele legitime ale persoanei și este nulă, or în corespundere cu art. 251 Cod

de procedură penală, încălcarea prevederilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal, atrage nulitatea actului procedural în cazul când s-a comis o încălcare a normei de drept procesual penal, ce nu poate fi înlăturat decât prin anularea aceluia act.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 20 noiembrie 2019, au fost admise apelurile declarate, casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre prin care a fost încetat procesul penal în cauza lui Stînga Ion învinuit în săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 165 alin. (2) lit. d), f) Cod penal, Stînga Natalia, Stînga Sabina învinuite în săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 165 alin. (2) lit. d) Cod penal, din motiv că există circumstanțe care exclud urmărirea penală.

3.1. În partea descriptivă a deciziei, instanța de apel a indicat că, efectuând o cercetare amplă a probelor administrate în cauză, a ajuns la concluzia că prima instanță în mod pripit a emis o sentință de condamnare a lui Stînga Ion, Stînga Natalia, Stînga Sabina în baza art. 165 alin. (2) lit. d) și art. 165 alin. (2) lit. d) și f) Cod penal, or la adoptarea soluției, prima instanță a dat o apreciere unilaterală aspectelor de fapt ale cauzei, ignorând totalmente materialele cauzei.

Instanța de apel a reținut că, instanța de fond a judecat unilateral și superficial cauza, în lipsa unei cercetări obiective a probelor, cu aprecierea eronată a împrejurărilor de fapt, și prin urmare a făcut o constatare greșită a aspectelor de drept, ceea ce a contribuit la emiterea pe caz a unei soluții neîntemeiate și eronate.

Instanța de apel nu a putut susține soluția instanței de fond privind condamnarea lui Stînga Ion, Stînga Sabina și Stînga Natalia pe baza probelor administrate și cercetate, deoarece probele urmează a fi apreciate de instanță doar după analiza actelor procesuale privind pornirea urmăririi penale, scoaterea persoanei de sub urmărire penală, clasare a procesului penal și reluare a urmăririi penale după care instanța urma să dea apreciere probelor în confirmarea actului de învinuire, întrucât probele puse la baza unei sentințe de condamnare urmează să fie administrate în cadrul unui proces penal legal pornit sau reluat după clasarea lui.

Instanța de apel analizând circumstanțele cauzei a ajuns la concluzia că instanța de fond, fără a ține cont de ordonanța procurorului în procuratura r-nului Glodeni din data de 04.03.2016 (f.d. 93-98, vol.1) și fără a da apreciere ordonanței Procurorului General din 23.12.2016 privind anularea ordonanței din 04.03.2016 și reluarea urmăririi penale, a emis o sentință de condamnare a lui Stînga Ion, Stînga Sabina și Stînga Natalia pentru comiterea infracțiunilor prevăzute la art. 165 al. (2) lit. d) și art. 165 alin. (2) lit. d) și f) Cod penal.

În acest sens, a fost reînținut că urmărirea penală a fost începută la data de 05.01.2016 de către Secția urmărire penală al Inspectoratului de poliție Glodeni, în temeiul bănuielii rezonabile privind săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 165 alin. (2) lit. d) Cod penal, pe faptul traficului de persoane comis în privința cet. Secieru Vasile de către mai multe persoane, în scop de exploatare prin muncă pe teritoriul Federației Ruse.

La data de 04.02.2016, prin ordonanța procurorului raionului Glodeni cauza penală nr. 2016090010 a fost retrasă din gestiunea Secției urmărire penală al Inspectoratului de poliție Glodeni și transmisă în exercitare procurorului în Procuratura raionului Glodeni, Ion Crișciuc. În cadrul urmăririi penale au fost administrate un șir de probe de către organul de urmărire penală și anume: a fost audiată partea vătămată, au fost audiați bănuții Stînga Ion, Stînga Sabina și Stînga Natalia, recipisa din 01.02.2016 și cererea din 01.02.2016.

La data de 04.03.2016, prin ordonanța procurorului în Procuratura raionului Glodeni, Crișciuc Ion, a fost dispusă scoaterea de sub urmărire penală a bănușilor Stînga Natalia, Stînga Sabina și Stînga Ion și clasarea cauzei penale nr.2016090010, din motiv că fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.

Ulterior, prin ordonanța Procurorului General, Eduard Harunjen din 23 decembrie 2016 a fost reluată urmărirea penală în privința inculpașilor Stînga Ion, Stînga Natalia, Stînga Sabina, iar temei de reluare a urmării penale este indicat viciul fundamental care afectează soluția procurorului din 04.03.2016.

Statuând asupra argumentelor expuse de avocatul inculpașilor în apelul declarat, instanța de apel a ajuns la concluzia privind necesitatea casării sentinței în cauză cu dispunerea încetării cauzei penale, și aceasta deoarece, reieșind din conținutul ordonanței Procurorului General din 23.12.2016 privind anularea ordonanței de scoatere de sub urmărire penală a lui Stînga Ion, Stînga Natalia și Stînga Sabina și clasare a procesului penal din 04.03.2016, procurorul ierarhic superior face referire la norma procesuală a art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, fiind indicat existența viciului fundamental, totodată menționându-se și apariția faptelor noi sau recent descoperite.

Tot din conținutul acestei ordonanțe, instanța de apel nu a identificat faptele noi sau recent descoperite, care au determinat reluarea urmării penale în privința inculpașilor, cu atât mai mult nu a putut stabili viciul fundamental, care în cadrul urmării precedente a fost de natură să afecteze hotărârea pronunțată. Din aceste considerente, instanța de apel a conchis că respectiva ordonanța nu conține motivele de fapt care au stat la baza reluării urmării penale, și analizând circumstanțele cauzei în raport cu ordonanța din 23.12.2016 privind reluarea urmării penale pe cauza penală nr. 2016090010 a considerat această ordonanță neîntemeiată și lovită de nulitate absolută în corespundere cu art. 251 Cod de procedură penală.

Reieșind din circumstanțele date, instanța de apel a conchis că, ordonanța de reluare a urmării penale a fost emisă neîntemeiat, or din materialele cauzei penale rezultă lipsa unor probe suplimentare administrate de organul de urmărire penală ce ar răsturna soluția de clasare a procesului penal chiar și după reluarea acestui proces.

De asemenea, instanța a atras atenția asupra unor declarații date martori și la acțiunea de audiere suplimentară a lui Stînga Ion, Stînga Natalia și Stînga Sabina, precum și a lui Vasile Secrieru, însă aceste acțiuni, în viziunea instanței de apel nu justifică temeiurile de reluare a urmării penale, întrucât procurorul de caz, la clasarea procesului penal, la fel a ținut cont de declarațiile bănușilor, a părții vătămate, precum și aspectul financiar, după cum se indică în ordonanța de reluare a urmării penale, fiind apreciate atât recipisa lui Secrieru Vasile (f.d. 83, vol. I), precum și cererea acestuia (f.d. 84, vol. I).

Având în vedere circumstanțele constatate, instanța de apel a considerat că pe cazul dat, nu au fost stabilite fapte noi sau recent descoperite și la fel nu a fost stabilit un viciu fundamental care în cadrul procesului penal ar fi afectat hotărârea de scoatere de sub urmărire penală a lui Stînga Ion, Stînga Natalia și Stînga Sabina cu clasarea procesului penal, iar ordonanța de reluare a urmării penale, a fost apreciată ca fiind contrară art. 22 și 287 Cod de procedură penală și lovită de nulitate absolută, care nu produce efecte juridice.

Contrar celor stabilite de către instanța de apel, instanța de fond la examinarea cauzei penale nu a ținut cont de circumstanțele cauzei și de actele procesuale emise în această cauză,

dar a purces la aprecierea probelor, fără a face o analiză a temeiurilor de reluare a urmăririi penale, instanța de apel a considerat necesar de a casa această sentință și a dispune încetarea cauzei penale în corespundere cu art. 391 alin. (1) pct. 5) Cod de procedură penală pe motiv, că există o hotărîre a organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane pentru aceeași faptă de încetare a urmăririi penale, de scoatere a persoanei de sub urmărire penală sau de clasare a procesului penal.

4. Decizia instanței de apel a fost contestată cu recurs ordinar de către **procuror**, prin care a solicitat casarea acesteia, cu menținerea sentinței. În motivarea recursului a indicat că:

- instanța de apel, greșit a admis apelul comun al inculpaților și apelul avocatului Igor Ciuru în numele inculpaților și a încetat procesul penal în baza art. 391 alin. (1) pct. 5) Cod de procedură penală;

- consideră ordonanța Procurorului General, Eduard Harunjen din 23.12.2016 prin care s-a anulat ordonanța procurorului Ion Crișciuc din 04.03.2016 și reluată urmărirea penală, întemeiată, dat fiind faptul că la emiterea ordonanței din 04.03.2016, procurorul nu a examinat probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor și nu a luat toate măsurile pentru a stabili circumstanțele relevante ale cazului, prin aceasta fiind subminată serios concluzia procurorului că fapta nu întrunește elementele infracțiunii;

- ordonanța de scoatere de sub urmărire penală din 04.03.2016, este afectată de un viciu fundamental în cadrul urmăririi precedente, adică, în prezența probelor suficiente, părții vătămate Secrieru Vasile i s-au încălcat dreptul la un proces echitabil;

- prin ordonanța din 23.12.2016, adoptată de Procurorul General, Eduard Harunjen au fost constatate un șir de încălcări admise de procurorul Ion Crișciuc la instrumentarea cauzei penale date care sunt apreciate ca vicii fundamentale, care într-un final duc la încălcarea dreptului părții vătămate Secrieru Vasile la un proces echitabil. Aceasta fiind o persoană social-vulnerabilă, nu a beneficiat în deplin de toate drepturile de care dispune, din contra, a fost manipulată pentru a-și schimba declarațiile la fiecare acțiune procesuală cu participarea sa;

- prin reluarea urmăririi penale, nu au fost afectate drepturile procesuale ale inculpaților garantate de lege și anume de a nu fi urmărit repetat pentru una și aceeași faptă;

- prin Hotărîrea Curții Constituționale nr. 12 din 14.05.2015 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 287 alin. (1) din Codul de procedură penală a fost declarat neconstituțional aliniatul (1) al articolului 287 din Codul de procedura penală.

5. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 29 septembrie 2020, recursul ordinar a fost admis, cu casarea totală a deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 20 noiembrie 2019, și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

5.1. Pentru a pronunța soluția adoptată, instanța de recurs ordinar a apreciat critic constatarea instanței de apel potrivit căreia instanța de fond, fără a ține cont de ordonanța procurorului în Procuratura r-nului Glodeni din data de 04.03.2016 (f.d. 93-98, vol. II) și fără a da apreciere ordonanței Procurorului General din privind anularea ordonanței din 04.03.2016 și reluarea urmăririi penale a emis o sentință de condamnare în privința lui Stînga Ion, Stînga Sabina și Stînga Natalia pentru comiterea infracțiunii prevăzută la art. 165 alin. (2) lit. d) Cod penal, constatând că, pe cazul dat nu au fost stabilite fapte noi sau recent descoperite și la fel nu a fost stabilit un viciu fundamental care în cadrul procesului penal ar fi

afectat hotărârea de scoatere de sub urmărire penală a lui Stînga Ion, Stînga Natalia și Stînga Sabina, cu clasarea procesului penal, iar ordonanța de reluare a urmăririi penale fiind contrară art. 22 și 287 Cod de procedură penală, este lovită de nulitate absolută care nu produce efecte juridice.

La acest capitol însă, instanța de recurs ordinar a notat că la soluționarea chestiunii cu privire la încetarea procesului penal, din motiv că există circumstanțe care exclud urmărirea penală, instanța de apel nu a ținut cont și nu s-a expus asupra încheierii judecătorului de instrucție al Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani din 18 decembrie 2017, privind respingerea ca tardivă a plângerii avocatului Savițchi Pavel în numele lui Stînga Ion, Stînga Natalia și Stînga Sabina, privind declararea nulă a ordonanței Procurorului General, Eduard Harunjen din 23.12.2016 privind anularea ordonanței procurorului în Procuratura Glodeni, Ion Grișciuc din 04.03.2016, de scoatere de sub urmărire penală a lui Ion Stînga, Natalia Stînga, Sabina Stînga și clasarea procesului penal, cu reluarea urmăririi penale (f.d. 46-47 vol. III). Din considerentele date, instanța de recurs ordinar a conchis că instanța de apel nu a soluționat fondul apelului, ceea ce a constituit temei de casare a deciziei instanței de apel.

6. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 26 octombrie 2022 au fost admise apelurile declarate, casată parțial sentința, din oficiu, în baza art. 409 alin. (2) Cod de procedură penală, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează:

Stînga Ion XXXXX a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 165 alin. (2) lit. d), f) Cod penal, cu stabilirea unei pedepse sub formă de închisoare pe un termen de **7 (șapte) ani**, cu executare în penitenciar de tip închis, cu **privarea de dreptul de a desfășura activități legate de migrația persoanelor pe un termen de 5 (cinci) ani.**

Stînga Natalia XXXXX a fost recunoscută vinovată în săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 165 alin. (2) lit. d), f) Cod penal, și cu aplicarea art. 79 alin. (3) Cod penal, i s-a stabilit o pedeapsă sub formă de închisoare pe termen de **4 (patru) ani 8 (opt) luni**, cu executare în penitenciar de tip închis pentru femei, cu **privarea de dreptul de a desfășura activități legate de migrația persoanelor pe un termen de 5 (cinci) ani.**

Stînga Sabina XXXXX a fost recunoscută vinovată în săvârșirea infracțiunii prevăzute la art. 165 alin. (2) lit. d), f) Cod penal, și cu aplicarea art. 79 alin. (3) Cod penal, i s-a stabilit o pedeapsă sub formă de închisoare pe termen de **4 (patru) ani 8 (opt) luni**, cu executare în penitenciar de tip închis pentru femei, cu **privarea de dreptul de a desfășura activități legate de migrația persoanelor pe un termen de 5 (cinci) ani.**

În rest, sentința a fost menținută fără modificări.

6.1. Pentru a dispune astfel, instanța de apel a constatat că la baza condamnării lui Stînga Ion, Stînga Sabina și Stînga Natalia au fost puse atât declarațiile părții vătămate Secieru Vasile, a martorilor audiați în instanța de fond, declarațiile cărora au fost suplimentar cercetare în ședința instanței de apel, precum și probele materiale anexate și verificate în cadrul ședințelor de judecată în instanța de apel: plângerile depuse de Secieru Vasile adresate Șefului IP Glodeni din 13.11.2015 și 07.12.2015, prin care solicită să fie trași la răspundere penală Stînga Natalia, Stînga Viorel, Stînga Natalia și ginerele ei pe nume Ion; informația de la poliția de frontieră privind traversarea frontierei a lui Stînga Natalia, Stînga Sabina, Stînga Ion și Secieru Vasile, prin care se confirmă faptul că inculpații și partea vătămată în aceeași perioadă indicată de către partea vătămată, a fost traficat și că s-au aflat

peste hotarele țării; procesul-verbal de confruntare între Secrieru Vasile și Stînga Sabina din 12.06.2017; procesul-verbal de confruntare între Secrieru Vasile și Stînga Ion din procesul-verbal de confruntare între Secrieru Vasile și Stînga Natalia, din conținutul cărora și valoarea probatorie este analizată în textul sentinței judecătorești, probe care au fost verificate și de către instanța de apel. În această ordine de idei, instanța de apel a conchis că temeiuri de a pune la îndoială legalitatea și veridicitatea acestor probe nu s-au stabilit.

Concomitent, instanța de apel a ținut să se expună asupra solicitării înaintate de către avocatul Ciuru Igor în apelul declarat referitor la faptul că procesul penal pornit în privința inculpaților Stînga Ion, Stînga Natalia și Stînga Sabina pe semnele infracțiunii prevăzute la art. 165 alin. (2) lit. d) Cod penal și respectiv art. 165 alin. (2) lit. d), f) Cod penal, urmează a fi încetat în temeiul art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, dat fiind că dispunerea reluării urmăririi penale prin ordonanța Procurorul General, Eduard Harunjen din 23.12.2016 s-a făcut cu încălcarea normelor procesual penale, fără a se ține cont de prevederile art. 287 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, de modificările operate prin Legea nr. 316 din 22.12.2017, astfel că în perioada 09.09.2016-09.02.2018, competența exclusivă de reluare a urmăririi penale legiuitorul a atribuit-o în exclusivitate judecătorilor de instrucție, cu retragerea acestui drept din competența procurorilor.

În acest aspect s-a indicat că prin ordonanța procurorului în Procuratura raionului Glodeni din 04.03.2016 s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a lui Stînga Sabina, Stînga Natalia și Stînga Ion din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii, cu clasarea procesului penal (f.d. 93-98, vol. I).

Prin ordonanța procurorului General, Harunjen Eduard din 23.12.2016 s-a anulat ordonanța din 04.03.2016 emisă de procurorul în procuratura raionului Glodeni, Crișciuc Ion prin care s-a dispus scoaterea de sub urmărire penală a lui Stînga Natalia, Stînga Sabina și Stînga Ion cu clasarea urmăririi penale, cu reluarea urmăririi penale și retragerea cauzei de la Procuratura raionului Glodeni și transmiterea ei organului de urmărire penală al centrului pentru Combaterea Traficului de Persoane al INI al IGP al MAI, pentru exercitarea în continuare a urmăririi penale (f.d. 100-104, vol. I), dat fiind că la emiterea ordonanței din 04.03.2016 procurorul nu a examinat probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor și nu a luat toate măsurile pentru a stabili circumstanțele relevante ale cazului, fiind subminată concluzia procurorului că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Constituția Republicii Moldova, în art. 20 prevede expres dreptul persoanei la o satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngredi accesul la justiție.

Prin ordonanța Procurorului General E. Harunjen din 23.12.2016 au fost constatate un șir de încălcări admise la instrumentarea cazului, apreciate ca vicii fundamentale, care într-un final duc la încălcarea dreptului părții vătămate Secrieru Vasile la un proces echitabil, aceasta fiind o persoană social-vulnerabilă, care nu a beneficiat de toate drepturile de care dispune, dar a fost manipulat pentru a-și schimba declarațiile la acțiunile procesuale. Aceste derogări oferă organelor de urmărire penală posibilitatea de a relua urmărirea penală și sunt stipulate în art. 22, art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, precum și în art. 4 al Protocolului nr. 7 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului.

Conform dispoziției art. 254 alin. (1) Cod de procedură penală, organul de urmărire penală este obligat să ia toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea sub toate aspectele, completă și obiectivă, a circumstanțelor cauzei pentru stabilirea adevărului.

Astfel, organul de urmărire penală, având unele atribuții concrete în vederea stabilirii tuturor circumstanțelor, nu a întreprins toate acțiunile și nu a elucidat pe deplin totalitatea împrejurărilor, motiv din care a și fost reluată urmărirea penală la data de 23.12.2016 de către Procurorul General interimar, Harunjen Eduard, prin adoptarea ordonanței nominalizate.

Or, hotărârea organului de urmărire penală privind reluarea procesului penal, de regulă nu este una definitivă și constituie doar efectuarea unor acțiuni de urmărire penală suplimentară, care în continuare duce fie la punerea sub învinuire a persoanei, care se finalizează cu terminarea urmăririi penale și cu întocmirea rechizitoriului, fie cu încetarea urmăririi, clasarea cauzei penale sau scoaterii persoanei de sub urmărire penală, în baza temeiurilor prevăzute de Codul de procedură penală.

Ordonanța de reluare a urmăririi penale a fost emisă și în virtutea Legii cu privire la Procuratură și a Codului de procedură penală, care în detrimentul atribuțiilor procurorului ierarhic superior, acesta este obligat să controleze activitatea procurorului ierarhic inferior, oferind posibilitatea de a reacționa mai operativ și de a corecta eventualele încălcări de lege admise.

Prin urmare, procurorul ierarhic superior, pe lângă atribuțiile prevăzute la art. 52 alin. (1) Cod de procedură penală, în cadrul urmăririi penale realizează următoarele atribuții pentru exercitarea controlului ierarhic: a) poate cere de la procurorii ierarhic inferiori, pentru control, dosare penale, documente, acte procedurale, materiale și alte date cu privire la infracțiunile săvârșite și la persoanele identificate în cauzele penale în care exercită controlul; anulează, total ori parțial, modifică sau completează, prin ordonanță motivată, în condițiile prezentului cod, actele procurorilor ierarhic inferiori și ale ofițerilor de urmărire penală.

Potrivit art. 53¹ alin. (2) lit. a), d) Cod de procedură penală, procurorul ierarhic superior, pe lângă atribuțiile prevăzute la art. 52 alin. (1) Cod de procedură penală, în cadrul urmăririi penale realizează următoarele atribuții pentru exercitarea controlului ierarhic: a) poate cere de la procurorii ierarhic inferiori, pentru control, dosare penale, documente, acte procedurale, materiale și alte date cu privire la infracțiunile săvârșite și la persoanele identificate în cauzele penale în care exercită controlul; d) anulează, total ori parțial, modifică sau completează, prin ordonanță motivată, în condițiile prezentului cod, actele procurorilor ierarhic inferiori și ale ofițerilor de urmărire penală.

Cu atât mai mult, la emiterea ordonanței privind reluarea urmăririi penale din 23.12.2016 procurorul ierarhic superior s-a bazat pe prevederile art. 53¹ și **art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală (în vigoare la 23.12.2016)**, care prevedea că, **în cazul în care ordonanțele de încetare a urmăririi penale, clasare a cauzei penale sau de scoatere a persoanei de sub urmărire penală au fost adoptate legal, reluarea urmăririi penale poate avea loc numai dacă apar fapte noi sau recent descoperite ori un viciu fundamental în cadrul urmăririi precedente au afectat hotărârea respectivă.**

Respectiv, în cazul dat, procurorul ierarhic superior, bazându-se de prevederile art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, stabilind că ordonanța procurorului în Procuratura raionului Glodeni, Grișciuc Ion din 04.03.2016 este afectată de un viciu

fundamental, ceea ce duce la încălcarea prevederilor art. 19, 254 Cod de procedură penală, legal și corect a dispus reluarea urmăririi penale.

Potrivit art. 251 alin. (1) și (4) Cod de procedură penală, încălcarea prevederilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal atrage nulitatea actului procedural numai în cazul în care s-a comis o încălcare a normelor procesuale penale ce nu poate fi înlăturată decât prin anularea aceluși act. Încălcarea oricărei alte prevederi legale decât cele prevăzute în alin. (2) atrage nulitatea actului dacă a fost invocată în cursul efectuării acțiunii – când partea este prezentă, sau la terminarea urmăririi penale – când partea ia cunoștință de materialele dosarului, sau în instanța de judecată – când partea a fost absentă la efectuarea acțiunii procesuale, precum și în cazul în care proba este prezentată nemijlocit în instanță.

Conform art. 230 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală, termene în procesul penal sânt intervale de timp în cadrul cărora sau după expirarea cărora pot fi efectuate acțiuni procesuale conform prevederilor prezentului cod. În cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Conform art. 53¹ alin. (2) lit. d) Cod de procedură penală, procurorul ierarhic superior, în cadrul urmăririi penale, întru realizarea atribuțiilor pentru exercitarea controlului ierarhic, anulează, total ori parțial, modifică sau completează, prin ordonanță motivată, în condițiile prezentului cod, actele procurorilor ierarhic inferiori.

În acest aspect, instanța de apel a reținut că avocatul Savițchi Pavel a depus plângere în ordinea prevăzută de art. 313 Cod de procedură penală în interesele lui Stînga Ion, Stînga Natalia și Stînga Sabina privind declararea nulă a ordonanței Procurorului General E. Harunjen din 23.12.2016 privind anularea ordonanței procurorului în Procuratura Glodeni, Grișciuc Ion din 04.03.2016, de scoatere de sub urmărire penală a lui Stînga Ion, Stînga Natalia și Stînga Sabina și clasarea procesului penal, cu reluarea urmăririi penale.

Ca urmare, prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 18.12.2017 s-a respins ca fiind tardivă plângerea depusă în temeiul art. 313 Cod de procedură penală de avocatul Savițchi Pavel în interesele lui Stînga Ion, Stînga Natalia și Stînga Sabina privind declararea nulă a ordonanței Procurorului General Harunjen Eduard din 23.12.2016 și anularea ordonanței procurorului în Procuratura raionului Glodeni, Crișciuc Ion din 04.03.2016 de scoatere de sub urmărire penală a lui Stînga Ion, Stînga Natalia și Stînga Sabina și clasarea procesului penal și reluarea urmăririi penale (f.d. 46-47, vol. I).

Prin urmare, ordonanța Procurorului General Harunjen Eduard din 23.12.2016 privind anularea ordonanței procurorului în Procuratura raionului Glodeni, Crișciuc Ion din 04.03.2016 de scoatere de sub urmărire penală a lui Stînga Ion, Stînga Natalia și Stînga Sabina și clasarea procesului penal și reluarea urmăririi penale nu a fost anulată, astfel continuă să producă efecte juridice, dat fiind că nu există careva hotărâre de anulare sau constatare a nulității acesteia.

În această ordine de idei a fost apreciată ca fiind neîntemeiată opinia părții apărării referitor la nulitatea ordonanței menționate, or, aceasta a fost emisă în virtutea Legii cu privire la Procuratură și a Codului de procedură penală, procurorul ierarhic superior în detrimentul funcțiilor lui este obligat să controleze activitatea procurorilor ierarhic inferiori, oferindu-le posibilitatea de a reacționa mai operativ și de a corecta eventualele încălcări de lege admise de ultimul, erorile admise în cadrul procedurii precedente fiind apreciate drept

viciu fundamental, dat fiind că au fost limitate drepturile părții vătămate, care sunt garantate de art. 24 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, precum și art. 3, 13 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, de a beneficia de o investigație efectivă a plîngerii cu privire la aplicarea relexor tratamentelor și de a avea acces liber la justiție. Omisiunile și deficiențele elucidate, admise în cadrul prezentei urmăririi penale, constituind un viciu fundamental, care afectează hotărîrea de clasare a procesului penal și care au servit ca temei pentru anularea ordonanței de clasare.

Prin reluarea urmăririi penale, nu au fost afectate drepturile procesuale ale inculpaților garantate de lege, și anume de a nu fi urmărit repetat pentru una și aceeași faptă.

La caz, Stînga Ion, Stînga Natalia și Stînga Sabina nu au fost nici achitați, nici condamnați printr-o hotărîre definitivă.

În această ordine de idei este neîntemeiată opinia părții apărării referitor la nulitatea ordonanței menționate, întrucît aceasta a fost emisă în virtutea Legii cu privire la Procuratură și a Codului de procedură penală.

Potrivit procesului-verbal de informare a învinuiților și apărătorului despre terminarea urmăririi penale și prezentarea materialelor pe cauza penală, după luarea de cunoștință de materialele urmăririi penale nu s-au invocat careva obiecții și nici încălcarea prevederilor procedurale.

Astfel, instanța a conchis că din moment ce atât inculpații, cât și avocatul acestora, considerându-se afectat într-un drept prevăzut de lege, la finisarea urmăririi penale și luarea de cunoștință cu materialele cauzei nu au avut nici o obiecție asupra actelor menționate, prezumându-se că au acceptat situația dată, această chestiune nici nu poate fi ridicată și se resping în latura dată argumentele, deoarece chestiunea dată nu a fost invocată la etapa corespunzătoare.

Prin urmare, dat fiind că nu a fost ridicată în termenul prevăzut de lege nulitatea actelor procedurale, presupuse a fi viciate juridic, adică la terminarea urmăririi penale, se consideră pierdut dreptul de contestare a acestor acte ulterior, în legătură cu ce argumentul invocat privind erorile comise se resping.

Referitor la pedeapsa stabilită inculpaților, instanța de apel a relevat că inculpații Stînga Ion, Stînga Natalia și Stînga Sabina au comis o infracțiune din categoria celor deosebit de grave, pentru care legea prevede ca pedeapsă închisoare de la 7 la 15 ani.

La stabilirea termenului de pedeapsă, instanța a ținut cont de persoana inculpaților Stînga Ion, Stînga Natalia și Stînga Sabina, care sunt la prima abatere, anterior nu au fost condamnați.

Însă, în privința inculpatei Stînga Sabina, a mai fost stabilit că aceasta are la întreținere trei copii minori: XXXXX, a.n. XXXXX, XXXXX, a.n. XXXXX, XXXXX, a.n. XXXXX, circumstanță pe care instanța a apreciat-o ca fiind una excepțională, deoarece copiii la o asemenea vîrstă fragedă necesită de a fi îngrijiți de mamă. Totodată, s-a remarcat și că inculpata Stînga Natalia este la prima abatere și are o vîrstă înaintată.

Astfel, ținând cont de vîrsta inculpatei Stînga Natalia, precum și de interesul major al copiilor minori, circumstanțe pe care instanța le-a apreciat ca fiind excepționale, la stabilirea pedepsei, a considerat necesar de a aplica prevederile art. 79 alin. (3) Cod penal, potrivit cărora, în cazul condamnării persoanelor adulte pentru comiterea infracțiunilor deosebit de grave, instanța de judecată poate aplica o pedeapsă sub limita minimă prevăzută de legea

penală, dar constituind cel puțin două treimi din minimumul pedepsei prevăzute de prezentul cod pentru infracțiunea săvârșită.

7. Legalitatea și temeinicia deciziei instanței de apel este contestată cu recurs de către **avocatul Prodan Sergiu în numele inculpaților Stînga Ion, Stînga Natalia și Stînga Sabina**, care invocând temei pentru recurs prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 11), 14) Cod de procedură penală, solicită casarea hotărârilor pronunțate pe caz, cu dispunerea încetării procesului penal în privința inculpaților, „*din cauza imposibilității tragerii la răspundere penală*”.

În motivarea recursului declarat se face referire la aprecierea instanței de apel asupra ordonanței procurorului General, Harunjen Eduard din 23.12.2016 de reluare a urmăririi penale, care a fost considerată legală și întemeiată, în virtutea prevederilor art. 53¹ alin. (2) lit. d) Cod de procedură penală, potrivit cărora: (2) *Procurorul ierarhic superior, pe lângă atribuțiile prevăzute la art. 52 alin. (1), în cadrul urmăririi penale realizează următoarele atribuții pentru exercitarea controlului ierarhic: d) anulează, total ori parțial, modifică sau completează, prin ordonanță motivată în condițiile prezentului cod, actele procurorilor ierarhic inferiori și ale ofițerilor de urmărire penală*. Totodată, art. 287 alin. (2) Cod de procedură penală limitează procurorul în dreptul de a emite anume ordonanțe de scoatere de sub urmărire penală, de clasare a procesului penal și de încetare a urmăririi penale. Deci, în speță există o concurență între norma generală și cea specială.

Astfel că, recurentul consideră că instanța de apel a interpretat greșit prevederile art. 53¹ alin. (2) lit. d) Cod de procedură penală, ignorând rigorile art. 287 alin. (2) Cod de procedură penală și Hotărârea Curții Constituționale nr.12 din 14.05.2015.

Potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr. 12 din 14.05.2015 privind excepția de neconstituționalitate a art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală, curtea a hotărât:

1. Se admite excepția de neconstituționalitate a Curții Supreme de Justiție.
2. Se declară neconstituțional alineatul (1) al articolului 287 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003.
3. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Prin urmare, Procurorul General adoptând soluția de anulare a ordonanței de scoatere de sub urmărire penală a inculpaților a încălcat prevederile art. 287 alin. (2) Cod de procedură penală (redacția anului 2016), potrivit căruia: (2) *Reluarea urmăririi penale se dispune de către judecătorul de instrucție în temeiul demersului procurorului sau în cazul admiterii plângerii depuse împotriva ordonanței procurorului de încetare a urmăririi penale ori de clasare a cauzei penale sau de scoatere a persoanei de sub urmărire*.

În această ordine de idei, recurentul mai relatează că ordonanța de scoatere de sub urmărire penală a inculpaților până la moment nu a fost legal anulată, deoarece ea putea fi anulată doar în temeiul art. 287 alin. (2) Cod de procedură penală citat mai sus.

Pe de altă parte, adoptând soluția pronunțată, instanța de apel se referă la faptul că plângerea avocatului Savițchii Pavel adresată judecătorului de instrucție împotriva ordonanței Procurorului General de reluare a urmăririi penale a fost respinsă ca tardivă. În opinia recurentului, o asemenea poziție a instanței ierarhic inferioare este nefondată în raport cu cele expuse mai sus și prevederile art. art. 287 alin. (2), 251 alin. (2), (3) Cod de procedură penală, deoarece în speță nu era necesară contestarea ordonanței ilegale a Procurorului General, care

de fapt este nulă din momentul emiterii și nu poate produce efecte juridice, din considerentele arătate supra.

8. Judecând recursul declarat în raport cu materialele cauzei, completul de judecată concluzionează că acesta urmează a fi admis, din considerentele ce urmează.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează, parțial sau integral, hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Instanța de recurs, menționează faptul că, în conformitate cu art. 3 alin. (1) Cod de procedură penală, în desfășurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmăririi penale sau al judecării cauzei în instanța judecătorească.

Concomitent, Legea nr. 246 din 31.07.2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) a intrat în vigoare la data de 01.09.2023.

Potrivit conținutului art. XI alin. (3) al Legii nr. 246, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Astfel, recursul declarat în prezenta cauză penală, urmează a fi examinat în baza temeiurilor anterioare, întrucât acesta a fost declarat până la data de 01.09.2023.

Instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea unei erori de drept, care a dus la adoptarea unei hotărâri neîntemeiate.

În temeiul art. 414 Cod de procedură penală, chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat ori trebuia să se pronunțe prima instanță și care, prin apel, se transmit instanței de apel se referă la următoarele: dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, în ce constă participația, contribuția materială a fiecărui participant, dacă există circumstanțe atenuante și agravante, dacă probele corect au fost apreciate, și dacă toate aceste probe în ansamblu au fost apreciate de prima instanță prin prisma cumulului de probe anexate la dosar, în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală. În ce privește chestiunile de drept pe care le poate soluționa instanța de apel la judecarea cauzei, acestea se referă la următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual sau penal, au fost corect aplicate.

În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare, dacă eroarea constatată nu poate fi corectată de instanța de recurs.

Relevant este faptul că, hotărârea instanței de apel, potrivit art. 417 Cod de procedură penală, trebuie să cuprindă, printre altele, și temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date, or verificarea în apel a legalității și temeiniciei sentinței servește ca mijloc de depistare și înlăturare a erorilor/omisiunilor până la intrarea în vigoare a sentinței și constituie o garanție importantă de realizare a justiției, precum și a drepturilor și intereselor legale ale participanților la procesul penal.

Însă, contrar cerințelor legii procesual penale, care obligă instanța de apel de a efectua un control judiciar efectiv, atât în fapt, cât și în drept a circumstanțelor cauzei penale, această instanță totuși a eșuat de a judeca cauza în fond, prin formularea unor constatări divergente asupra cadrului legislativ procesual în vigoare.

Așadar, instanța de recurs reține că în cauza de învinuire a lui Stînga Ion XXXX în baza art. 165 alin. (2) lit. d) și f) Cod penal, și respectiv a lui Stînga Natalia XXXXX și Stînga Sabina XXXXX în baza art. 165 alin. (2) lit. d) Cod penal a fost emisă ordonanța procurorului în Procuratura r-nului Glodeni, Crișciuc Ion din 04.03.2016 privind scoaterea de sub urmărire penală a bănușilor Stînga Ion XXXXX, Stînga Natalia XXXXX și Stînga Sabina XXXXX din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii (f.d. 93-98, vol. I).

Ulterior, la data de **23 decembrie 2016**, Procurorul General, Harunjen Eduard a emis o ordonanță prin care s-a dispus anularea ordonanței procurorului în Procuratura r-nului Glodeni, Crișciuc Ion din 04.03.2016 privind scoaterea de sub urmărire penală a bănușilor Stînga Ion XXXXX, Stînga Natalia XXXXX și Stînga Sabina XXXXX, cu reluarea urmăririi penale.

La emiterea ordonanței menționate, Procurorul General a făcut trimitere inclusiv și la norma art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală, potrivit căreia reluarea urmăririi penale se admite dacă apar fapte noi sau recent descoperite ori un viciu fundamental în cadrul urmăririi precedente a afectat hotărârea respectivă.

Tot în partea descriptivă a ordonanței discutate, completul de judecată atestă că procurorul ierarhic superior a considerat că **soluția de reluare a urmăririi penale se înscrie în hotărârea Curții Constituționale nr. 12 din 14.05.2015 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 287 alin. (1) din Codul de procedură penală** (f.d. 103, vol. I)

Însă, contrar celor stabilite prin ordonanța Procurorului General, Harunjen Eduard emisă la 23 decembrie 2016 privind reluarea urmăririi penale în privința inculpașilor, instanța de recurs relevă că, reieșind din conșinutul hotărârii Curții Constituționale nr. 12 din 14.05.2015 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 287 alin. (1) din Codul de procedură penală, Curtea a notat că: *70...potrivit art. 287 din Codul de procedură penală, reluarea urmăririi poate fi dispusă în condițiile alin. (1) și alin. (4), situașii fiind distincte. În același timp, doar alin. (4) din art. 287 preia normele prevăzute în art. 22 din Codul de procedură penală și Protocolul nr. 7 art. 4 § 2 din Convenșia Europeană. Prin urmare, condițiile care admit reluarea urmăririi penale prevăzute de alin. (1) al art. 287 din Codul de procedură penală depășesc limitele circumscrise de Convenșia Europeană, constituind o derogare, inadmisibilă de la prevederile art. 4 al Protocolului nr. 7 (a se vedea p. 58 din prezenta hotărâre). 71. Curtea observă, de asemenea, că prevederile cuprinse la alineatul (1) al art. 287, în fapt, acordă procurorului ierarhic superior dreptul de a relua urmărirea penală oricând și în lipsa unor temeuri clar definite, care ar putea fi considerate judicioase în fiecare caz individual.*

Astfel că, prin Hotărârea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a art. 287 alin. (1) din Codul de procedură penală, a fost declarat neconstituțional, și prin urmare prevederile art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală au fost abrogate prin Legea nr. 197 din 28 iulie 2016, **în vigoare din 09 septembrie 2016**. Deci, în acord cu prevederile art. 287 alin. (2) Cod de procedură penală, reluarea urmăririi penale se dispune exclusiv de către

judecătorul de instrucție în temeiul demersului procurorului. Pe cale de consecință, Procurorul General și alți procurori, în limita competenței care le revine și în conformitate cu prevederile legale, aveau dreptul doar de a interveni cu un demers către judecătorul de instrucție, solicitând reluarea urmăririi penale, acțiune care în cauza penală dedusă judecătii nu a fost întreprinsă.

Tot în acest context, se punctează că prevederile art. 287 alin. (4) Cod de procedură penală, invocate în ordonanța Procurorului General, Harunjen Eduard din **23 decembrie 2016**, privind reluarea urmăririi penale „...*dacă apar fapte noi sau recent descoperite ori un viciu fundamental în cadrul urmăririi precedente de natură să afecteze hotărârea pronunțată...*”, urmau a fi puse la baza unui demers motivat, adresat judecătorului de instrucție în conformitate cu prevederile art. 287 alin. (2) Cod de procedură penală, dar nu reluată urmărirea penală în baza ordonanței Procurorului General, după intrarea în vigoare a modificărilor de rigoare, așa precum s-a procedat în cauza dată.

Subsidiar, completul de judecată apreciază critic constatările instanței de apel care, invocând prevederile art. 251 alin. (1) și (4) Cod de procedură penală, a stabilit că „*Potrivit procesului-verbal de informare a învinuiților și apărătorului despre terminarea urmăririi penale și prezentarea materialelor pe cauza penală, după luarea de cunoștință de materialele urmăririi penale nu s-au invocat careva obiecții și nici încălcarea prevederilor procedurale.*

Astfel, instanța a conchis că din moment ce atât inculpații, cât și avocatul acestora, considerându-se afectat într-un drept prevăzut de lege, la finisarea urmăririi penale și luarea de cunoștință cu materialele cauzei nu au avut nici o obiecție asupra actelor menționate, prezumându-se că au acceptat situația dată, această chestiune nici nu poate fi ridicată și se resping în latura dată argumentele, deoarece chestiunea dată nu a fost invocată la etapa corespunzătoare.

Prin urmare, dat fiind că nu a fost ridicată în termenul prevăzut de lege nulitatea actelor procedurale, presupuse a fi viciate juridic, adică la terminarea urmăririi penale, se consideră pierdut dreptul de contestare a acestor acte ulterior, în legătură cu ce argumentul invocat privind erorile comise se resping.” (f.d. 60-61, vol. V).

În acest punct de analiză, având drept reper constatarea faptului că ordonanța Procurorului General din **23 decembrie 2016** privind reluarea urmăririi penale, a fost emisă în lipsa temeiului prevăzut la art. 287 alin. (1) Cod de procedură penală, completul de judecată stabilește cu certitudine încălcarea prevederilor legale referitoare la competența materială, care este imperativă, cu un caracter absolut și a cărei nerespectare, în conformitate cu art. 251 alin. (1) Cod de procedură penală, atrage nulitatea actului procedural. La caz, competența materială se conturează prin atribuțiile organelor judiciare de grade diferite, care pot instrumenta o cauză penală: judecătorul de instrucție sau organul de urmărire penală, în persoana Procurorului General.

Statuând asupra incidenței art. 251 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de recurs ajunge la concluzia că prin emiterea ordonanței Procurorului General, Harunjen Eduard din 23 decembrie 2016 privind reluarea urmăririi penale a fost afectat caracterul unui proces echitabil în privința lui Stînga Ion XXXXX, Stînga Natalia XXXXX și Stînga Sabina XXXXX, ceea ce determină admiterea recursului declarat, cu casarea integrală a deciziei, și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă obligatoriu de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia, să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate în raport cu prevederile legii procesuale, să analizeze la modul cuvenit circumstanțele importante pentru soluționarea justă și promptă ale cauzei și să-și argumenteze clar concluziile în decizia adoptată, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica relevantă a CtEDO, și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

9. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală (*modificat prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare din 01 septembrie 2023*), completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

DECIDE :

Admite recursul declarat de către de către avocatul Prodan Sergiu în numele inculpaților Stînga Ion, Stînga Natalia și Stînga Sabina, casează integral decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 26 octombrie 2022, în cauza penală în privința lui **Stînga Ion XXXXX, Stînga Natalia XXXXX și Stînga Sabina XXXXX** și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă căilor de atac.

Președinte

Talpă Boris

Judecători

Eremciuc Ghenadie

Mânăscurtă Igor